

بررسی رابطه استفاده از اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های هویت و سلامت عمومی در بین دانشجویان دختر*

دکتر بهرام اصل فتاحی^۱

سعید نجارپور استادی^۲

چکیده

هدف این مطالعه بررسی رابطه استفاده از اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های هویت و سلامت عمومی در بین دانشجویان دختر دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی شبستر در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۱-۹۰ است. بدین منظور ۸۶ دانشجو با روش نمونه‌گیری تصادفی نظامدار، انتخاب گردید و پرسشنامه‌های پنج‌عاملی شخصیت (NEO-FFI)، سبک‌های هویت برزونسکی، پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ-28) و اعتیاد به اینترنت یانگ توسط آنها پاسخ داده شد. روش پژوهش از نوع همبستگی بوده، نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که بین سبک‌های هویت با استفاده از اینترنت رابطه معناداری وجود ندارد اما بین ویژگی‌های شخصیتی روان رنجوری، برونگرایی و با وجدان بودن با استفاده از اینترنت رابطه معناداری به دست آمد و معلوم شد که با افزایش ویژگی شخصیتی روان رنجوری استفاده از اینترنت نیز افزایش می‌یابد اما در مورد دو ویژگی شخصیتی دیگر، یعنی برونگرایی و با وجدان بودن، این رابطه منفی و معنادار بود. همچنین مشخص شد که از بین مؤلفه‌های سلامت عمومی، مؤلفه افسردگی با استفاده از اینترنت رابطه مثبت و معنادار دارد به عبارت دیگر با افزایش افسردگی، استفاده از اینترنت نیز افزایش می‌یابد.

واژه‌های کلیدی:

استفاده از اینترنت، ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های هویت، سلامت عمومی

* این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر انجام گرفته است.

^۱ - عضو هیأت علمی (استادیار) دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شبستر، شبستر-ایران (bahramaslefatahi@yahoo.com)

^۲ - عضو هیأت علمی (مربی) دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شبستر، شبستر-ایران (saeedno@live.com)

مقدمه

یکی از مشکلات امروز مردم در کنار فن آوری های جدید، تمایل بیش از حد افراد برای بهره مندی از این نوع امکانات و به ویژه اینترنت است. انقلاب الکترونیک، انفجار اطلاعاتی و انقلاب رایانه ای، تفاوت های کمی و کیفی بسیاری در جهان نسبت به دو دهه پیش با خود به همراه آورده است. ایوان گلدبرگ^۱ روانپزشک دانشگاه کلمبیا، در سال ۱۹۹۵ برای اولین بار اختلال اعتیاد به اینترنت^۲ را مطرح کرد. وی واژه اعتیاد به اینترنت را ابداع و معیارهای تشخیصی آن را ثبت کرد (شایق، آزاد و بهرامی، ۱۳۸۸). اختلال اعتیاد به اینترنت یک پدیده بین رشته‌ای است و علوم مختلف پزشکی، رایانه‌ای، جامعه‌شناسی، حقوق، اخلاق و روان‌شناسی، هر یک از زوایای مختلف، این پدیده را مورد بررسی قرار داده‌اند (معیدفر، حبیب پور کتابی و گنجی، ۱۳۸۴). دسترسی به اینترنت، پدیده‌ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره استفاده کنندگان از اینترنت قرار می‌گیرند (علوی و همکاران، ۱۳۸۸). بیشترین کاربران اینترنت جوانان هستند. نتایج تحقیقات انجام شده نیز موید این مطلب است؛ به عنوان مثال در ایالات متحده استفاده از اینترنت در میان جوانان، بیش از هر گروه سنی دیگری شیوع دارد (غمامی، ۱۳۸۴). بررسی جلالی، آقابابایی و باقری (۲۰۰۸) مشخص می‌کند که ۷۸/۵ درصد از جوانان گرایش به استفاده از اینترنت دارند. کودکان نیز به عنوان گروه سنی متفاوت در شمار رو به فزونی کاربران اینترنت قرار می‌گیرند. در سال ۲۰۰۵، بیش از ۷۷ میلیون کودک، وارد فضای سایبر شده‌اند (غمامی، ۱۳۸۴). هلسپر (۲۰۱۰) معتقد است که میزان استفاده از اینترنت بستگی به سن کاربران دارد و مراحل زندگی نیز میزان بهره‌مندی از امکانات اینترنت را مشخص می‌کند. لاو-هووا، لی پینگ و ژاو-لان^۳ (۲۰۱۰) معتقدند که اینترنت برای جوانان و به ویژه دانشجویان می‌تواند اعتیاد آور باشد. اینترنت در همه جا حضور دارد: در خانه، مدرسه، دانشگاه، محل کار و از این قبیل. و به همین دلیل تعداد کاربران اینترنت به طور شگفت‌آوری در حال افزایش است (علوی و همکاران، ۱۳۸۸). امروزه اینترنت وسیله‌ای حیاتی برای بسیاری از مردم کشورها به شمار می‌رود؛ شاید به این دلیل که از این طریق، اطلاعات ذی‌قیمتی به دست می‌آوردند (درگاهی و رضوی، ۱۳۸۶). اینترنت انتخاب‌هایی برای مخاطبان فراهم می‌کند که در برگزیده

^۱-Ivan Goldberg

^۲-Internet Addiction

^۳-Lan-hua, Li-Ping & Zhau-Lan

انتخاب های سایر رسانه ها نیز می باشد. به عبارت دیگر، مجموعه ای از رسانه ها را به صورت یک واحد کل ارائه می دهد. کاربران اینترنت نیازهایی که در سایر منابع رسانه ای نظیر تلویزیون، رادیو، روزنامه، کتاب و فیلم یافت می شود به اشتراک گذاشته و از آن بهره می برند؛ زیرا ویژگی چند رسانه ای^۱ اینترنت می تواند همه استفاده های کاربران را برای بهره وری و خرسندی، متنوع و آسان گرداند (بهار و حاجی محمدی، ۱۳۸۶). با وجود این و علی رغم امتیازها و قابلیت های فراوان، اینترنت مشکلات جدی بسیاری را ایجاد کرده است، مانند انبوه سازی و انفجار اطلاعات، ارائه تصویرها و مطالب نابهنجار و محرمانه نماندن اطلاعات (درگاهی و رضوی، ۱۳۸۶). اما بیون^۲ و همکاران (۲۰۰۹) معتقدند، بسیاری از تحقیقاتی که در زمینه اعتیاد به اینترنت صورت گرفته، به ارتباط و همبستگی بسیاری از متغیرها با این پدیده اشاره دارند، اما تحقیقاتی که به رابطه علی و سببی این متغیرها، اشاره کنند، بسیار کم است.

از متغیرهایی که به نظر می رسد با استفاده از اینترنت ارتباط داشته باشد، می توان به ویژگی های شخصیتی^۳ اشاره کرد. مدی^۴ (۱۹۸۹) شخصیت را مجموعه ای با ثبات از تمایلات و ویژگی ها می داند که مشترکات و تفاوت های رفتاری-روان شناختی (افکار، احساسات و اعمال) افراد را تعیین می کند و ممکن است به آسانی، به عنوان نتیجه فشارهای زیست شناختی و اجتماعی زمان، قابل درک نباشد. صفات شخصیت اولین راهنمای تشخیص وضعیت شناختی و عاطفی افراد هستند و بر نقش های عاطفی-اجتماعی و رفتارهای بین فردی یا شغلی افراد تأثیر می گذارند (موینی هان و پترسون^۵، ۲۰۰۱). یکی از نظریه های معروف در حیطه شخصیت، نظریه پنج عاملی شخصیت (یا پنج عامل بزرگ^۶) است. این نظریه از سوی دو روان شناس به نام های کاستا^۷ و مک کرا^۸ در اواخر دهه ۸۰ ارائه شد و در اوایل دهه ۹۰ مورد تجدید نظر قرار گرفت. پنج

^۱-multimedia

^۲-Byun

^۳-Personality Characteristic

^۴-Maddi

^۵-Moynihan & Peterson

^۶-Big Five

^۷-Costa

^۸-McCrae

عاملی که آنها در مورد شخصیت ارائه کردند عبارت بودند از: روان رنجوری، برونگرایی، گشودگی، موافق بودن و با وجدان بودن (باگی^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

عصر کنونی، عصر سرعت و تغییرات فن آوری و اجتماعی است. در این راستا، تلاش برای سازگاری همزمان با عناصر بیرونی و درونی تغییر، می‌تواند فشار زیادی بر نوجوانان و جوانان وارد سازد (دوروتی^۲، ۱۹۷۲). افراد، در سن نوجوانی و جوانی در می‌یابند که بین آنچه فکر و احساس می‌کنند و نحوه‌ای که رفتار می‌کنند، تفاوت وجود دارد (برک، ۱۳۸۹). در واقع نوجوان یا جوان به طور مداوم برای کسب هویت^۳ تلاش می‌کند. هویت را یکی از متغیرهای مهم مرتبط با شخصیت می‌توان قلمداد کرد. هویت، بر اساس تأیید یا تکذیب کردن، همانند سازی‌های دوران کودکی به وسیله نوجوانان و وضعیت تاریخی و اجتماعی که فرد را برای دنباله روی از معیارهای ویژه ای راغب می‌کنند، شکل می‌گیرد (اریکسون^۴، ۱۹۸۲). عمده‌ترین مشکلات تعیین هویت انسان را چنین خلاصه کرده‌اند: پیچیدگی زندگی امروزی با تضادها و تعارضهای روزمره، داشتن مشکل در شناخت خود و این که در آینده چه خواهد شد، تمایل به خود بودن علی‌رغم فشارهای متعددی که انسان را خواه ناخواه به جلو می‌برد و حفظ هویت در جهان پر از ازدحام و در حال تغییر (پاپالیا^۵ و همکاران، ۲۰۰۵). قبلاً پژوهشگران تصور می‌کردند که تشکیل هویت دختران نوجوان به تعویق می‌افتد و در عوض آنها بر مرحله ششم اریکسون، یعنی پرورش صمیمیت تمرکز می‌کنند. اما امروزه مشخص شده است که دختران فقط در زمینه هویت مرتبط با صمیمیت، تعقل پیشرفته‌تری در مقایسه با پسران از خود نشان می‌دهند (برک، ۱۳۸۹).

سلامت عمومی^۶، یکی از موضوعات مهم اهمیت در حیطه روان‌شناسی و روان پزشکی است و در حال حاضر تعداد زیادی از پژوهش‌ها به همین موضوع مربوط می‌شود (کاپرارا^۷ و همکاران، ۲۰۰۸). سلامت روان چیزی فراتر از نبود اختلالات روانی است به به طور مسلم حفظ سلامت روان نیز مانند سلامت جسم اهمیت فراوانی دارد (نچارپور

¹-Bagby

²-Dorothy

³-Identity

⁴-Erikson

⁵-Papalia

⁶-General Health

⁷-Caprara

استادی، اصل فتاحی و لیوارجانی، ۲۰۱۳). گزارش جهانی سلامت (۲۰۰۱) سلامت عمومی را رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی فرد تعریف کرده است که بین این سه جنبه تأثیر متقابل و پویا وجود دارد، (نقل از حدادی کوهسار، روشن و اصغر نژاد فرید، ۱۳۸۴).

در ادامه به نتایج برخی از پژوهش های مرتبط با موضوع مطالعه حاضر اشاره می شود. در مطالعه گومبور^۱ و واس^۲ (۲۰۰۸) معلوم شد که بین ویژگی های شخصیتی برونگرایی، با وجدان بودن، گشودگی و موافق بودن با استفاده زیاد از اینترنت، در بین آزمودنی های مرد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. یافته های دیگر پژوهش بیانگر این بود که در بین آزمودنی های زن، ویژگی های شخصیتی موافق بودن و روان رنجوری، با استفاده مفرط از اینترنت رابطه مثبت و معنادار دارد. اسویکرت، هیتنر^۳ و هرینگ^۴ (۲۰۰۲) در پژوهشی نشان دادند که بین استفاده زیاد از اینترنت و آسیب های شخصیتی و ارتباط اجتماعی پایین، همبستگی وجود دارد. مطالعه اسمخانی اکبری نژاد و نجارپور (۱۳۸۹) نشان داد که از بین ویژگی های شخصیت، تنها روان رنجوری با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری دارد و با افزایش این ویژگی، اعتیاد به اینترنت بیشتر می شود. در مطالعه شایق، آزاد و بهرامی (۱۳۸۸) ارتباط مثبت و معناداری بین اعتیاد به اینترنت و روان رنجور خویی در میان نوجوانان دختر و پسر به دست آمد. قاسم زاده و همکاران (۱۳۸۶) در مقایسه ویژگی های شخصیتی افراد معتاد به اینترنت و افرادی که هیچ وابستگی به اینترنت نداشتند به این نتیجه رسیدند که افراد دارای اعتیاد به اینترنت در متغیرهای روابط بین فردی، کمروبی، عزت نفس و زیر مقیاس های افسردگی، تفاوت معناداری را در مقایسه با گروه کنترل به دست آوردند.

نتایج بررسی عزیزی نژاد، سیدعباس زاده و نجفی قره آغاجی (۱۳۸۹) نشان داد که بین فن آوری های نوین اینترنت با هویت دینی و قومی دانشجویان، همبستگی معناداری وجود دارد؛ به عبارت دیگر با افزایش استفاده از اینترنت، شاخص هویت دینی و قومی کاربران کاهش می یابد. یافته های پژوهش نوابخش، هاشم نژاد و زاد شم پور (۱۳۸۹) حاکی از این بود که بین هویت فردی و اجتماعی با استفاده از اینترنت رابطه معنادار

¹-Gombor

²-Vas

³- Hittner

⁴- Herring

وجود دارد. در پژوهش علوی، هاشمیان و جنتی فرد (۱۳۸۷) نتایج بیانگر این بود که در مورد نمرات هویت شخصی در بین افراد استفاده کننده بیش از حد از اینترنت و افرادی که از اینترنت، کمتر استفاده می کردند، تفاوت وجود نداشت. اما میان نمرات هویت ملی و هویت مذهبی، بین دو گروه، تفاوت وجود داشت و افرادی که از اینترنت به طور مفرط استفاده می کردند در این هویت ها نمرات پایین تری داشتند.

در بررسی جعفری ندوشن و همکاران (۱۳۹۱) بیشترین سطح سلامت عمومی مطلوب در کاربران با اعتیاد خفیف به اینترنت مشاهده گردید؛ اما بین اعتیاد به اینترنت با سلامت عمومی ارتباط معناداری به دست نیامد. بر اساس یافته‌های مطالعه ناستی زایی (۱۳۸۸) سلامت عمومی کاربران معتاد به اینترنت (خصوصاً در زیر مقیاس های اضطراب و افسردگی) نسبت به کاربران عادی، در معرض خطر بیشتری بود؛ اما کاربران معتاد به اینترنت و کاربران عادی از نظر نشانه‌های جسمانی در وضعیت یکسانی قرار داشتند و اختلال در کارکردهای اجتماعی دو گروه تفاوت معناداری نداشت. در مطالعه درگاهی و رضوی (۱۳۸۶) این یافته به دست آمد که کاربران معتاد به اینترنت، درجات مختلفی از اختلال‌های روانی-اجتماعی، مانند احساس خود بیگانگی، احساس ضعف و ناتوانی در انجام امور، رفتار ناهنجار اجتماعی، اجتماع گریزی، درون گرایی و رفتار احساسی را دارا هستند. طبق آمار رسمی مرکز آمار ایران (۱۳۸۹) تعداد کاربران اینترنتی زن در کشور ۴۶۰۵۶۹۳ نفر است. با توجه به این که بخش عمده ای از این افراد، بین سنین ۲۰ تا ۲۹ سال هستند (۴۳٪) لذا بررسی رابطه میزان استفاده از اینترنت با ویژگی های شخصیتی، سبک‌های هویت و سلامت عمومی در این طیف از افراد جامعه می تواند مفید باشد. در ضمن به نظر می‌رسد که تحقیقات ضد و نقیضی در زمینه ارتباط بین این متغیرها وجود دارد. این موارد محققان را بر آن داشت که به بررسی نحوه ارتباط آنها بپردازند.

روش پژوهش

طرح پژوهش از نوع طرح‌های همبستگی است. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی شبستر در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۰-۹۱ می باشد. با توجه به جدول تعیین حجم نمونه از روی حجم جامعه (مورگان و کرجسی، ۱۹۷۶) مشخص شد که حداقل به ۸۶ دانشجو به عنوان نمونه پژوهش نیاز است. این افراد با روش نمونه گیری تصادفی نظامدار انتخاب شدند.

ابزارها

الف) پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ28): این پرسشنامه برای شناسایی اختلالات روانی غیر روان پریشی، به طور گسترده‌ای به کار می‌رود (یعقوبی، نصر و شاه محمدی، ۱۳۸۰). این ابزار دارای ۲۸ سوال است و از ۴ مقیاس فرعی الف: علائم جسمانی، ب: علائم اضطرابی، ج: کارکرد اجتماعی و د: افسردگی تشکیل شده است. ویلیامز، گلدبرگ و ماری در تحلیل ۴۳ مطالعه، حساسیت آن را ۸۴٪ و ویژگی آن را ۸۲٪ گزارش نمودند (شمس‌علیزاده، بوالهروی و شاه محمدی، ۱۳۸۰). پالاهنگ و همکاران (۱۳۷۴) در اعتباریابی این پرسشنامه، حساسیت، ویژگی، کارایی و میزان اشتباه طبقه بندی در گروه مردان را به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۹۱ و برای زنان را به ترتیب، ۰/۸۸، ۰/۸۴ و ۰/۶۴ گزارش کردند. در این پرسشنامه هر چه نمره فرد بیشتر باشد وضعیت سلامت عمومی وی پایین تر خواهد بود.

ب) پرسشنامه پنج عاملی شخصیت (NEO-FFI): این پرسشنامه دارای ۶۰ سؤال است که برای نخستین بار در سال ۱۹۸۵ ساخته شده و در سال ۱۹۹۱ مورد بررسی مجدد قرار گرفته است (حجازی و ایروانی، ۱۳۸۲). آزمون از پنج عامل شخصیت، شامل گشودگی (O)، روان رنجوری (N)، برون گرایی (E)، موافق بودن (A)، و با وجدان بودن (C) تشکیل شده است و از لحاظ ساختاری و گزاره‌ها، از نوع پنج درجه‌ای لیکرت است (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۸). در یک بررسی، آلفای محاسبه شده برابر ۰/۷۴ به دست آمده است. در ضمن ضریب قابل اعتماد برای هر یک از عوامل، ۰/۸۵ برای روان رنجوری، ۰/۷۰ برای برون گرایی، ۰/۶۸ برای انعطاف پذیری، ۰/۵۴ برای گشودگی و ۰/۸۲ برای با وجدان بودن گزارش شده است (حجازی و ایروانی، ۱۳۸۲).

ج) پرسشنامه سبک های هویت (ISI-6G): این پرسشنامه اولین بار توسط برزونسکی^۱ برای اندازه گیری فرایندهای اجتماعی-شناختی نوجوانان که در برخورد با مسایل مربوط به هویت از آن استفاده می‌کنند، طراحی شد و سه سبک هویتی اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این آزمون شامل ۴۰ سؤال است. پاسخ هر ماده بر روی یک طیف ۵ درجه ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) مشخص می‌شود. وایت و همکاران (۱۹۹۸) برای نسخه تجدید نظر شده

¹ - Berzonski

پرسشنامه سبک هویت، آلفای کرونباخ $0/59$ ، $0/64$ و $0/78$ را برای سبک های هویت اطلاعاتی و هنجاری و مغشوش / اجتنابی و آلفای $0/76$ را برای تعهد هویت به دست آوردند (نقل از حجازی و فرتاش، ۱۳۸۵).

د) پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ: در این پژوهش از پرسش نامه ۲۰ سؤالی یانگ برای ارزیابی استفاده از اینترنت استفاده خواهد شد. این آزمون بر روی مقیاس ۱ تا ۵ نمره گذاری می شود. در این آزمون اگر فرد نمره مساوی یا پایین تر از ۴۹ به دست آورد در گروه کاربران عادی اینترنت، و اگر نمره بالاتر از آن را به دست آورد در گروه کاربران معتاد به اینترنت قرار می گیرد. اعتبار این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ، توسط قاسم زاده و همکاران (۱۳۸۶) $0/83$ و توسط ناستی زایی (۱۳۸۸) $0/81$ به دست آمده است.

یافته ها

جدول ۱: خلاصه شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهشی و مؤلفه های آنها

متغیرها	تعداد	دامنه تغییرات	کمترین نمره	بیشترین نمره	میانگین	خطای استاندارد میانگین	انحراف معیار	واریانس
اینترنت	۸۶	۸۰	۰	۸۰	۲۲/۰۹	۲/۱۱	۵۷۱۹	۳۸۳
سلامت عمومی	۸۶	۷۴	۴	۷۸	۲۷/۸۴	۱/۴۵	۱۳/۴۶	۱۸۱/۴
افسردگی	۸۶	۲۱	۰	۲۱	۸/۵	۰/۴۳۴	۴/۰۲	۱۶/۱۸
بدکارکرد اجتماعی	۸۶	۲۰	۱	۲۱	۷/۸۱	۰/۴۶۲	۴/۲۸	۱۸/۳۶
نشانه های جسمانی	۸۶	۱۹	۱	۲۰	۷/۳۱	۰/۳۷۵	۳/۴۸	۱۲/۱۲
اضطراب و بیخوابی	۸۶	۱۸	۰	۱۸	۶/۲۲	۰/۵۴۷	۵/۰۷	۲۵/۷۵
روان رنجوری	۸۶	۳۰	۱۲	۴۲	۲۶/۰۲	۰/۶۷	۶/۲۷	۳۹/۳۸
برونگرایی	۸۶	۲۵	۱۱	۳۶	۲۶/۴۶	۰/۵۷	۵/۲۹	۲۸/۰۶
گشودگی	۸۶	۲۰	۱۵	۳۵	۲۴/۹۷	۰/۴۶	۴/۳۳	۱۸/۷۷
موافق بودن	۸۶	۲۷	۱۵	۴۲	۲۸/۱۱	۰/۶۲	۵/۷۹	۳۳/۶۳
باوجدان بودن	۸۶	۳۰	۱۸	۴۸	۳۱/۵۲	۰/۷۵	۷/۰۴	۴۹/۶۶
هویت اطلاعاتی	۸۶	۲۹	۲۰	۴۹	۳۴/۶۳	۰/۶۴	۶/۰۲	۲۶/۳
هویت هنجاری	۸۶	۲۹	۱۵	۴۴	۲۹/۱۲	۰/۶۲	۵/۸	۲۳/۶۸
هویت سردرگم	۸۶	۲۴	۱۵	۳۹	۲۸/۲۶	۰/۵	۴/۷۲	۲۲/۳۱
هویت تعهد	۸۶	۲۴	۲۲	۴۶	۳۳/۴۴	۰/۶۵	۶/۱	۳۷/۳۳

در جدول ۱ شاخص های توصیفی شامل دامنه تغییرات، کمترین و بیشترین نمره، مجموع نمرات، میانگین، خطای استاندارد میانگین، انحراف معیار و واریانس برای تمامی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

فرضیه اول: بین سبک های هویت با میزان استفاده از اینترنت رابطه وجود دارد.

جدول ۲: ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن

مدل	R	R ²	اصلاح شده ی R ²	خطای معیار برآورد
۱	۰/۲۶۰	۰/۰۶۸	۰/۰۲۲	۱۹/۳۵۶

جدول فوق نشان می دهد که همبستگی چندگانه بین متغیرها ۰/۲۶۰ بوده و معنادار نیست.

جدول ۳: طرح رگرسیون و تحلیل واریانس برای معنی داری R²

ANOVA							معنی داری	مقدار F	مقدار تناسباتی	رگرسیون Enter	متغیرهای پیش بین
معنی داری	F	میانگین مجزوات	درجه آزادی	مجموع مجزوات	معنی داری	مقدار F	مقدار تناسباتی	رگرسیون	متغیرهای پیش بین		
۰/۲۱۸	۱/۴۷۴	۵۵۲/۲۵۷	۴	۲۲۰۹/۰۲۷	۰/۱۱۶	۱/۵۹۰	۰/۲۵۵	هویت اطلاعاتی			
		۳۷۴/۶۴۵	۸۱	۳۰۳۴۶/۲۲۹	۰/۶۵۹	۰/۴۴۳	۰/۰۷۱	هویت هنجاری			
					۰/۰۹۷	۱/۶۷۸	۰/۱۹۲	هویت سردرگم			
					۰/۳۴۳	۰/۹۵۳	۰/۱۳۷	هویت تعهد			
			۸۵	۳۲۵۵۵/۲۵۶	کل						

همانگونه که در جدول شماره (۳) مشخص است، ضرایب رگرسیون در متغیرهای پیش بینی، به ترتیب برای هویت اطلاعاتی ۰/۲۵۵-، هویت هنجاری ۰/۰۷۱-، هویت سردرگم ۰/۱۹۲ و هویت تعهد ۰/۱۳۷ است و هیچ یک از آنها معنادار نیست.

فرضیه دوم: بین ویژگی های شخصیتی با میزان استفاده از اینترنت رابطه وجود دارد.

جدول ۴: ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن

مدل	R	R ²	اصلاح شده ی R ²	خطای معیار برآورد
۱	۰/۴۵۸	۰/۲۱۰	۰/۱۶۰	۱۷/۹۳۴

جدول شماره (۴) نشان می دهد که همبستگی چندگانه بین متغیرها ۰/۴۵۸ است. با توجه به مقدار سطح معناداری (۰/۰۰۲) می توان گفت که تحلیل رگرسیون با بیش از ۹۹ درصد اطمینان، معنادار است. در ضمن ۱۶ درصد از متغیر استفاده از اینترنت، ناشی از ویژگی های شخصیتی می باشد.

جدول ۵: طرح رگرسیون و تحلیل واریانس برای معناداری R²

ANOVA					مقدار t	مقدار بتا	استاندارد شده	رگرسیون Enter
معنی داری	F	میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات	معنی داری	مقدار بتا	استاندارد شده	رگرسیون Enter
								متغیرهای پیش بین
								روان رنجوری
								برونگرایی
								گشودگی
								موافق بودن
								با وجدان بودن
								کل
			۸۵	۳۲۵۵۵/۲۵۶				

همانگونه که در جدول شماره (۵) مشخص است، ضرایب رگرسیون در متغیرهای پیش بینی، به ترتیب برای روان رنجوری ۰/۲۱۹، برونگرایی ۰/۲۶۱-، گشودگی ۰/۰۳۰، موافق بودن ۰/۰۹۴ و با وجدان بودن ۰/۳۴۹- می باشد و ضرایب مربوط به ویژگی های شخصیتی روان رنجوری، برونگرایی و با وجدان بودن در سطح بیش از ۹۹ درصد اطمینان، معنادار است. بنابراین می توان اظهار داشت که با افزایش روان رنجوری میزان استفاده از اینترنت افزایش می یابد اما با افزایش ویژگی های شخصیتی برونگرایی و با وجدان بودن از میزان استفاده از اینترنت کاسته می شود.

فرضیه سوم: بین مؤلفه های سلامت عمومی و استفاده از اینترنت رابطه وجود دارد.

جدول ۶: ضریب همبستگی چندگانه و مجذور آن

مدل	R	R ²	اصلاح شده ی R ²	خطای معیار برآورد
۱	۰/۲۴۹	۰/۱۹۴	-۰/۱۴۴	۱۹/۶۰۶

نتایج جدول فوق بیانگر این است که همبستگی چند گانه بین متغیرها ۰/۲۴۹ بوده و در سطح بیش از ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. در ضمن ۱۴ درصد از متغیر استفاده از اینترنت، ناشی از مؤلفه های سلامت عمومی می باشد.

جدول ۷: طرح رگرسیون و تحلیل واریانس برای معناداری R²

ANOVA									
متغیرهای پیش بین	مقدار t	معنی داری	مقدار تبنا	استناد شده	مقدار تبنا	معنی داری	F	مقدار تبنا	معنی داری
افسردگی	۳/۰۵۳	۰/۰۲۳	۱۴۲۰/۲۹۰	۴	۳۵۵/۰۷۲	۲/۹۲۴	۰/۰۴۸	۲۸۴/۳۸۲	۰/۰۱۲
بدکارکرد اجتماعی	۰/۰۸۶	۰/۹۳۲	۳۱۱۳۴/۹۶۶	۸۱	۲۸۴/۳۸۲	۰/۷۲۲	۰/۳۵۷	۰/۰۵۰	۰/۰۵۸
نشانه های جسمانی	۰/۳۵۷	۰/۷۲۲				۰/۶۷۱	۰/۴۳۷	۰/۰۵۸	
اضطراب و بیخوابی	۰/۰۵۸	۰/۴۳۷							
کل			۳۲۵۵۵/۲۵۶	۸۵					

همانگونه که در جدول شماره (۷) مشخص است، ضرایب رگرسیون در متغیرهای پیش بینی، به ترتیب برای افسردگی ۰/۴۵۷، بدکارکردی اجتماعی ۰/۰۱۲-، نشانه های جسمانی ۰/۰۵۰- و اضطراب و بی خوابی ۰/۰۵۸- می باشد و تنها ضریب مربوط به مولفه افسردگی در سطح بیش از ۹۹ درصد اطمینان، معنادار است. بنابراین می توان گفت که با افزایش استفاده از اینترنت بر میزان افسردگی افراد افزوده می شود.

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر رابطه استفاده از اینترنت با ویژگی های شخصیتی، سبک های هویت و سلامت عمومی دانشجویان دختر دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شبستر مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش نتایج حاصل از پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و با نتایج پژوهش های قبلی مورد مقایسه قرار می گیرد. در بررسی فرضیه اول پژوهش مشخص شد که بین سبک های هویت با استفاده از اینترنت رابطه وجود ندارد. در مورد ارتباط بین سبک های هویت و استفاده از اینترنت، پژوهشی انجام نشده است و اغلب پژوهش های انجام گرفته در خصوص رابطه هویت شخصی، اجتماعی، ملی و دینی یا مذهبی با استفاده از اینترنت بوده اند. بنابراین امکان مقایسه نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های قبلی وجود نداشت. در این زمینه لازم به توضیح است که بیشتر پیشینه تحقیق مربوط به رابطه بین هویت و استفاده از اینترنت، در ابعاد اجتماعی هویت (ملی، قومی، دینی و ...) و به طور خلاصه در چشم اندازی کلان مورد توجه پژوهشگران بوده است و به رابطه آن با هویت فردی و شخصی کمتر توجه شده است.

نتایج به دست آمده از فرضیه دوم پژوهش بیانگر این بود که بین ویژگی های شخصیتی با میزان استفاده از اینترنت در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد ارتباط معناداری وجود دارد. در ضمن مشخص شد که ۱۶ درصد از تغییرات مربوط به متغیر استفاده از اینترنت، ناشی از ویژگی های شخصیتی است. ضرایب تحلیل رگرسیون نیز برای هر یک از ویژگی های شخصیتی روان رنجوری، برونگرایی و با وجدان بودن به ترتیب ۰/۲۱۹، ۰/۲۶۱- و ۰/۳۴۹- به دست آمد. این نتایج نشان داد که با افزایش ویژگی شخصیتی روان رنجوری، میزان استفاده از اینترنت، افزایش می یابد. این یافته همسو با یافته های گومبور و واس (۲۰۰۸)، اسمخانی اکبری نژاد و نجارپور استادی (۱۳۸۹) و شایق، آزاد و بهرامی (۱۳۸۸) بود. از ویژگی های افراد روان رنجور، داشتن احساسات منفی مانند ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه، و احساس کلافگی مستمر است. وجود این ویژگی ها موجب ایجاد هیجانات مخرب در فرد شده، بر سازگاری وی در تعامل با دیگران تأثیر منفی می گذارد. بنابر این شاید یکی از دلایل استفاده زیاد از اینترنت توسط این افراد، دوری از دیگران و بدین ترتیب، کاهش تعاملات ناسازگارانه باشد. یافته دیگر پژوهش بیانگر این بود که با افزایش ویژگی های شخصیتی برونگرایی و با وجدان بودن، استفاده از اینترنت در بین دانشجویان دختر کمتر می شود. در مورد برونگرایی، اطلاعات به دست آمده از این مطالعه با یافته های حاصل از پژوهش های اسویکرت و همکاران (۲۰۰۲)، درگاهی و رضوی (۱۳۸۶) و قاسم زاده و همکاران (۱۳۸۶)

هماهنگ است، اما با نتیجه پژوهش گومبور و واس(۲۰۰۸) ناهمسو می باشد. در این خصوص می توان این گونه اظهار داشت که ایجاد ارتباط از طریق اینترنت برای افراد خجالتی راحت تر است و آنها به دور از هر گونه اضطراب اجتماعی، وارد فعالیت ها و تعاملات دنیای مجازی می شوند(مانند اتاق های چت یا سایت های شبکه ای اجتماعی) و به زعم خود نیازهای اجتماعی خود را برآورده می سازند و این امر آنان را بیش از پیش از اجتماع گریزان کرده و در خود فرو رفته می سازد. در مورد نحوه ارتباط ویژگی با وجدان بودن و استفاده از اینترنت، به دلیل فقدان یافته پژوهشی، نمی توان نتایج این بررسی را با پیشینه های قبلی مقایسه کرد. افراد دارای ویژگی با وجدان بودن، تمایل به موفقیت بالایی دارند، دقیق، وقت شناس، قابل اعتماد و تا حدودی وسواسی هستند. فردی که دارای این ویژگی ها است، از وقت خود نهایت استفاده را برده و انرژی خود را در جهت رسیدن به اهداف تعیین شده صرف خواهد نمود. بنابراین وجود ارتباط معنادار بین دو متغیر مورد نظر قابل توجیه است. درباره ارتباط بین ویژگی های شخصیتی و استفاده از اینترنت، در نهایت باید گفت، با توجه به اینکه اینترنت، پدیده ای نوظهور و کاملاً وابسته به فرهنگ است، و از طرفی، افراد با نیازهای مختلف بسته به سن، جنس، تحصیلات، نظام ارزش ها و باورها و ... از این فن آوری استفاده می کنند بنابراین می توان انتظار داشت که دیدگاهها و انگیزه های متفاوتی برای استفاده از اینترنت در جوامع مختلف وجود داشته باشد؛ که در این صورت تعارض موجود بین نتایج پژوهش های مختلف قابل توجیه است.

بررسی فرضیه سوم پژوهش مشخص نمود که مقدار همبستگی چندگانه بین متغیرها ۰/۳۴۹ است بنابراین می توان اظهار داشت بین مؤلفه های سلامت عمومی و استفاده از اینترنت رابطه وجود دارد و این ارتباط در سطح بیش از ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. همچنین معلوم شد که ۱۴ درصد از متغیر استفاده از اینترنت، ناشی از مؤلفه های سلامت عمومی است. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که از بین مؤلفه های سلامت عمومی، تنها ضریب مؤلفه افسردگی(۰/۴۵۷-) در سطح بیش از ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. با عنایت به این که در پرسشنامه سلامت عمومی، با افزایش نمره، سلامت عمومی فرد کاهش می یابد، لذا می توان اظهار داشت که با افزایش میزان افسردگی، استفاده از اینترنت نیز افزایش می یابد. این یافته منطبق با یافته های پژوهش ناستی زایی(۱۳۸۸) و ناهماهنگ با نتایج پژوهش جعفری ندوشن و همکاران

(۱۳۹۱) است. همانند سایر پژوهش‌های همبستگی، در این مورد نیز تعیین اینکه نحوه ارتباط اینترنت و افسردگی چگونه است بسیار مشکل است. به عبارت دیگر نمی‌توان به طور دقیق معلوم ساخت که آیا افسردگی فرد را به سمت استفاده بیش از حد از اینترنت سوق می‌دهد یا برعکس؟ شاید در توجیه نحوه رابطه این دو متغیر بتوان اینگونه اظهار کرد، افرادی که از اینترنت به شکل افراطی آن استفاده می‌کنند بیشتر دچار احساس تنهایی می‌شوند- تأیید کننده این توجیه، ارتباط درونگرایی و استفاده زیاد از اینترنت است- و احساس تنهایی آنها را به سمت افسرده شدن سوق می‌دهد. همچنین پژوهش‌های مختلف در زمینه شیوع افسردگی با توجه به متغیر جنسیت، به این نتیجه رسیده‌اند که نسبت ابتلا به افسردگی دو به یک است. یعنی زنان تقریباً دو برابر مردان به افسردگی مبتلا می‌شوند. البته ناگفته پیداست که اینترنت به خودی خود ابزار بی‌ضرری است اما استفاده بیش از حد و نادرست از آن، خطر اعتیاد به اینترنت را به دنبال دارد که این پدیده، مشکل عمده‌ای را برای بهداشت روانی جامعه ایجاد می‌کند. در پایان با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود به رابطه بین سبک‌های هویت (در ابعاد فردی) و استفاده از اینترنت در تحقیقات آتی بیشتر پرداخته شود و این ارتباط تنها از دریچه ابعاد اجتماعی و متغیرهای کلان فرهنگی مورد امتنان محققان نباشد. بررسی رابطه بین میزان استفاده از اینترنت با آزمون‌هایی که ویژگی‌های شخصیتی را از بُعد مشکلات شخصیت بررسی می‌کنند مانند آزمون MMPI نیز می‌تواند نتایج بسیار سودمندی فراهم نماید. همچنین پیشنهاد می‌شود در این خصوص که افسردگی زمینه ساز استفاده از اینترنت است یا به دلیل استفاده بیش از حد از اینترنت ایجاد می‌شود، پژوهش‌های بیشتری انجام گیرد.

منابع:

- اسمخانی اکبری نژاد، هادی و نجاریور استادی، سعید (۱۳۸۹)، بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با ویژگی های شخصیتی و سلامت عمومی. اولین همایش منطقه ای روان شناسی اینترنت و بازی های رایانه ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، آذر ۱۳۸۹.
- برک، لورا (۱۳۸۹)، روان شناسی رشد (ج دوم). ترجمه یحیی سید محمدی. تهران: ارسباران.
- بهار، مهری و حاجی محمدی، علی (۱۳۸۶)، دانشجویان دانشگاه تهران و استفاده اینترنت: مطالعه بهره وری و خرسندی. مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۳، ۱۰، ۱۶۳-۱۸۵.
- پالاهنگ، حسن؛ نصر، مهدی؛ براهنی، محمد نقی؛ شاه محمدی، داود (۱۳۷۴)، بررسی همه گیرشناسی اختلالات روانی در شهر کاشان. اندیشه و رفتار، ۲(۴)، ۲۷-۱۹.
- جعفری ندوشن، محمد علی؛ علی پورندوشن، خدیجه؛ میری زاده، مریم؛ احمدی طهران، هدی؛ نوروزی نژاد، غلامحسین؛ صادقی یکتا، طاهره و علی پورندوشن، مرضیه (۱۳۹۱)، همستگی اعتیاد به اینترنت با سلامت عمومی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم، سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹. مجله دانشگاه علوم پزشکی قم، پاییز ۱۳۹۱؛ ۶(۳):۸۶-۹۰.
- حجازی، الهه و فرتاش، سهیلا (۱۳۸۵)، بررسی رابطه سبک های هویت و تعهد هویت با کیفیت دوستی. روان شناسی و علوم تربیتی، ۳۶، ۲، ۱۶۷-۱۸۴.
- حجازی، یوسف و ایروانی، محمود (۱۳۸۲)، رابطه میان ویژگی های شخصیتی و عملکرد شغلی. فصلنامه روان شناسی و علوم تربیتی، ۳۲، ۲، ۵۵-۶۷.
- حدادی کوهسار، علی اکبر؛ روشن، رسول و اصغر نژاد فرید، علی اصغر (۱۳۸۶)، بررسی مقایسه ای رابطه هوش هیجانی با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان شاهد و غیر شاهد دانشگاه تهران. روانشناسی و علوم تربیتی، شماره ۱، ۹۷-۱۱۳.
- شایق، سمیه؛ آزاد، حسین و بهرامی، هادی (۱۳۸۸)، بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با ویژگی های شخصیتی در نوجوانان تهران. اصول بهداشت روانی، ۲، ۱۴۹-۱۵۸.
- شمس علیزاده، نرگس؛ بوالهیری، جعفر و شاه محمدی، داود (۱۳۸۰)، بررسی همه گیری شناسی اختلال های روانی در یک روستای استان تهران. فصلنامه اندیشه و رفتار، ۱۳۸۰، سال هفتم، شماره ۱ و ۲.
- درگاهی، حسین و رضوی، سید منصور (۱۳۸۶)، اعتیاد به اینترنت و عوامل موثر بر آن در ساکنان منطقه ی دو غرب تهران. فصلنامه پایش، ۳، ۲۶۵-۲۷۲.
- عزیز نژاد، بهاره؛ سیدعباس زاده، میرمحمد و نجفی قره آغاجی، مرتضی (۱۳۸۹)، بررسی تأثیر اینترنت بر هویت دینی و قومی به عنوان ابعاد هویت اجتماعی در بین دانشجویان. اولین همایش منطقه ای روان شناسی اینترنت و بازی های رایانه ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، آذر ۱۳۸۹.
- علوی، سیدسلیمان؛ جنتی فرد، فرشته؛ مرآئی، محمدرضا و رضا پور، حسین (۱۳۸۸)، بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت GPIUS در کاربران دانشجویی

- دانشگاه های شهر اصفهان در سال ۱۳۸۸. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، ۱۱، ۴۰، ۳۸ - ۵۰.
- علوی، سیدسلیمان؛ هاشمیان، کیانوش و جنتی فرد، فرشته (۱۳۸۷)، مقایسه هویت و سلامت روان در دانشجویان استفاده کننده از اینترنت و محیط های مجازی دانشگاه تهران. تحقیقات علوم رفتاری، ۱۶، ۲۷-۳۵.
- غمامی، سیدمحمد مهدی (۱۳۸۴)، خطر سایبر برای کودکان. ماهنامه اصلاح و تربیت. سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، شماره ۳۷، فروردین ماه.
- فتحی آشتیانی، علی (۱۳۸۸)، آزمون های روانشناختی، تهران، بعثت.
- قاسم زاده، لیلی؛ شهرآرای، مهرناز و مرادی، علیرضا (۱۳۸۶)، بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه ی آن با تنهایی و عزت نفس در دانش آموزان دبیرستان شهر تهران. فصلنامه ی تعلیم و تربیت، ۲۳، ۴۱-۶۸.
- مرکز آمار ایران (۱۳۸۹)، نتایج آمارگیری از کاربران اینترنت. اسفند ماه ۱۳۹۰.
- معید فر، سعید؛ حبیب پور گتایی، کرم و گنجی، احمد (۱۳۸۴)، اعتیاد اینترنتی، علل و پیامدهای آن. فصلنامه رسانه. ۱۶، ۳، ۳۹-۶۷.
- ناستی زایی، ناصر. (۱۳۸۸). بررسی ارتباط سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت. مجله ی طبیب شرق، ۱۱، ۱، ۵۷-۶۳.
- نوابخش، مهرداد؛ هاشم نژاد، فاطمه و زاد شم پور، وحید (۱۳۸۹)، بررسی آثار اینترنت و موبایل در تغییر هویت جوانان ۲۹-۱۵ سال استان مازندران. جامعه شناسی مطالعات جوانان، ۱، ۱، ۱۴۵-۱۷۰.
- یعقوبی، نوراله؛ نصر، مهدی و شاه محمدی، داود (۱۳۸۰)، بررسی همه گیر شناسی اختلالات روانی در مناطق شهری و روستایی شهرستان صومعه سرا گیلان، فصلنامه اندیشه و رفتار، شماره ۴۰، ۶۴-۵۵.

- Byun, S., Ruffini, C., Mills, J.E., Douglas, A.C., Niang, M., Stepchenkova, S., Lee, S.K., Loutfi, J., Lee, J.K., Atallah, M., & Blanton, M. (2009), Internet Addiction: Metasynthesis of 1996–2006 Quantitative Research. *CyberPsychology & Behavior*, 12, 2, 203-207
- Bagby, R.M; Vachon, D.D; Bulmash, E.L; Toneatto, T; Quilty, L.C & Costa, P. (2007), Pathological gambling and five factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, 43, 17, 873-80
- Caprara, G.V., Fida, R., Vecchione.M., Del Bove, G., Vecchio, G.M., Barbaranelli, C., & Bandura, A. (2008), Longitudinal Analysis of the Role of Perceived Self- Efficacy for Self-

- Regulated Learning in Academic Continuance and Achievement. *Journal of Educational Psychology*, 100(3), 525-534.
- Dorothy, R. (1972), *Issues in adolescent psychology*. NY: Meredith Inc.
 - Erikson, E.H. (1982), *The life cycle completed: A review*. New York. Norton.
 - Gombor.A & Vas.L. (2008), Comparing Internet affinity and the Big Five personality factors between Hungarian and Israeli medical students. *The Internet Journal of World Health and Societal Politics*.ISSN: 1540-269X.
 - Helsper, E. J. (2010), Gendered Internet Use Across Generations and Life Stages. *Communication Research*, 37, 3, 352-374.
 - Jalali, D., Aghababai, A., & Bagheri, S. (2008), A Study of Factors Involved in Internet-Use among the Youth: An Analysis of the Survey Results from the Province of Chaharmahal and Bakhtiari. *University of Tehran Electronic Journals Database*.Global Media. Volume: 6.
 - Krejcie, Robert. V & Morgan. Dayle. W. (1970), Determining sample size for research. *Activities Educational and Psychological Measurement*, 30:608
 - Lan-hua, L., Li-ping, Z., Zhao-lan, L. (2010), Impact of emotional intelligence on internet addiction disorder among students at a college in Weifang, 2009. *Preventive Medicine Tribune*, 2010-09
 - Maddi, Salvator. R. (1989), *Personality theories*. Wadsworth. Inc
 - Moynihan, L. M. & Peterson, R. S. (2001), A contingent Configuration approach to understanding the role of personality in organizational groups. *Research in Organizational Psychology*, 23, 327-328
 - Najjarpourostadi. S, Aslefattahi. B. & Livarjani. SH. (2013), Examining the Relation of Coping Strategies and Psychological Health with Job Burnout. *American Journal of Scientific Research*. 93-102

- Swickert, R.J., Hittner, J.B., Harris, J.L, & Herring, J.A. (2002), Relationships among Internet use, personality, and social support. *Computers in Human Behavior*, 18, 437-45
- Papalia, D., Wendkos, E. & Olds, S.(2005), *Human Development*. NY: McGraw Hill

Archive of SID